

Определяне, анализ и оценка на

**ПАЗАРА НА ЕДРО НА ТЕРМИНИРАНЕ НА ПОВИКВАНИЯ В
ОПРЕДЕЛЕНО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ИНДИВИДУАЛНИ
ОБЩЕСТВЕНИ ТЕЛЕФОННИ МРЕЖИ**

(Пазар 1 от Препоръка 2014/710/ЕС)

Приложение към Решение № XX/XX.XX.XXXX г.

РЕЗЮМЕ

Съгласно действащата нормативна уредба националният регулаторен орган (НРО), в лицето на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/Комисията), е длъжен периодично да прави преглед на пазарите на електронни съобщения, с което да осигури подходяща регулация в условията на променяща се пазарна среда.

Обект на настоящия анализ е пазарът на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи - пазар 1 от списъка с пазари, подлежащи на *ex ante* регулиране към Препоръка на Европейската комисия 2014/710/ЕС от 9 октомври 2014 г., който е определен и анализиран от КРС с Решение № 265 от 23 юли 2020 г.

Настоящият документ представлява пети преглед на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Оценката на условията на конкуренцията на съответния пазар е извършена на база на данни за периода от 2019 г. до 2021 г., като е отчетено изменението спрямо 2018 г., която е последната година от периода на предходния анализ.

Съответният пазар се състои от петнадесет самостоятелно обособени продуктови пазара, включващи мрежите на всички предприятия, които през 2021 г. са предоставяли услугата „терминиране в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи” и/или са посочили данни за наличието на активни абонати (крайни ползватели) към края на 2021 г. Всеки от разгледаните продуктови пазари е с географски обхват територията на Република България.

В съответствие с разпоредбите на националното законодателство и европейската регулаторна рамка (чл. 67 от Европейския кодекс за електронни съобщения и Препоръка (ЕС) 2020/2245), КРС приложи теста на трите критерия за определяне на пазар, подлежащ на *ex ante* регулиране. В резултат на това регулаторът установи, че съответният пазар на едро не подлежи на *ex ante* регулиране, тъй като не изпълнява теста на трите критерия. В тази връзка КРС отменя специфичните задължения, наложени с Решение № 265 от 23 юли 2020 г., като определя преходен период от една година за задълженията за достъп, равнопоставеност и прозрачност с оглед осигуряване на регулаторна предвидимост и гарантиране на свързаност от край до край.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	5
1. 1. Правна рамка.....	5
1.1. Европейско законодателство	5
1.2. Национално законодателство	7
2. Процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция	7
2.1. Определяне на пазарите	8
2.2. Тест на трите критерия	9
2.3. Анализ и оценка на съответния пазар.....	10
2.4. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения.....	10
3. Заключение на КРС от последния (четвърти кръг) анализ на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	11
II. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СЪОТВЕТНИЯ ПАЗАР	12
1. Общи положения	12
2. Определяне на продуктовия обхват на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение	13
2.1. Взаимозаменяемост при търсенето	13
2.2. Взаимозаменяемост при предлагането	16
3. Определяне на географския обхват на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение	17
4. Заключение.....	17
III. ПРИЛАГАНЕ НА ТЕСТА НА ТРИТЕ КРИТЕРИЯ И ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ПАЗАРА	19
1. Прилагане на теста на трите критерия.....	19
1.1. Оценка на критерия за наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара	19
1.2. Оценка на критерия за липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията.....	19
1.2.1. Състояние и развитие на пазара на фиксирани телефонни услуги в България.....	20
1.2.1.2. Инфраструктура и взаимно свързване на обществени телефонни мрежи	22

1.2.1.3. Фиксирани телефонни постове на абонати	23
1.2.1.4. Приходи от фиксирана телефонна услуга.....	26
1.2.1.5. Потребление на фиксирана телефонна услуга.....	28
1.2.1.6. Цени.....	30
1.2.1.7. Пазарни дялове.....	31
1.2.2. Оценка на възможността за стимулиране и развитие на конкуренцията в перспектива.....	33
2. Извод/Заключение от прилагането на теста на трите критерии	39
IV. ОТМЯНА НА НАЛОЖЕНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	39
V. ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ И КОНСУЛТАЦИИ С ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ. СЪТРУДНИЧЕСТВО С КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА	40

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. 1. Правна рамка

1.1. Европейско законодателство

Европейската регулаторна рамка, кодифицирана с Директива (ЕС) 2018/1972 за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (Европейски кодекс за електронни съобщения, Кодекса), дава приоритет на ролята на *ex ante* регулирането на сектора с цел осигуряване на условия за развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Въвеждането на хармонизиран подход в регулацията на електронния съобщителен сектор изисква от държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) да съобразят регулаторните си актове и с конкурентното право на ЕС.

Европейската регулаторна рамка въвежда механизъм за постоянен периодичен преглед на пазарите, на които са наложени регулаторни задължения. Съгласно чл. 67(6) от Европейския кодекс за електронни съобщения, НРО извършват анализ на съответния пазар и изпращат нотификация относно съответния проект за мярка в рамките на пет години от приемането на предходна мярка, когато националният регулаторен орган е определил съответния пазар и е установил предприятията, имащи значителна пазарна сила, съответно в рамките на три години от приемането на преработена препоръка за съответните пазари за пазари, които по-рано не са били предмет на нотификация до Европейската комисия (ЕК).

Съгласно чл. 64 (3) от Директива (ЕС) 2018/1972 при определянето на съответните пазари НРО отчитат максимално препоръката на ЕК за съответните пазари, приета на основание чл. 64(1) от същата директива. ЕК е приела Препоръка (ЕС) 2020/2245 на Комисията от 18 декември 2020 година относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante* в съответствие с Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (Препоръка (ЕС) 2020/2245, Препоръка за съответните пазари от 2020 г.). В Препоръка (ЕС) 2020/2245 не е включен пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. От друга страна, разпоредбата на чл. 64 (3) от Директива (ЕС) 2018/1972 дава право на НРО да определят пазари, различни от посочените в Препоръката за съответните пазари в случаите, когато това е оправдано от гледна точка на националните особености на сектора. Предвид изложеното, предмет на настоящото решение е пети кръг на анализ на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (Пазар 1 от Препоръка 2014/710/ЕС).

Насоките за извършване на пазарни анализи¹ определят принципите, на които НРО трябва да базират определянето и анализирането на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и определяне на предприятия със значително въздействие на съответния пазар.

¹ Насоки за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила съгласно регулаторната рамка на ЕС за мрежите за електронни съобщения и услугите (2018/C 159/01).

Съгласно Насоките, НРО правят анализ дали конкуренцията на съответните пазари е ефективна. Заключение, че е налице ефективна конкуренция на съответния пазар е еквивалентно на заключението, че никой оператор не притежава значително въздействие самостоятелно или съвместно с друго(и) предприятие(я) на този пазар. Следователно за целите на прилагане на новата регулаторна рамка, ефективна конкуренция означава, че няма предприятие на съответния пазар, което да притежава самостоятелно или съвместно с друго предприятие господстващо положение. Когато НРО установи, че съответният пазар не е ефективно конкурентен, определя предприятие със значително въздействие върху пазара и налага или продължава или изменя наложените специфични задължения на предприятието/предприятията в съответствие с чл. 67(4) от Европейски кодекс за електронни съобщения.

Както и при предишните варианти на препоръката за съответните пазари, ЕК е публикувала Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г.² Разяснителната бележка съдържа мотивите на ЕК, които са довели до приемането на Препоръката за съответните пазари от 2020 г., както и насоки към НРО за прилагането на новата препоръка за съответните пазари.

На основание чл. 38(1) от Директива (ЕС) 2018/1972 и като отчита в максимална степен становището на Органа на Европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС), ЕК приема препоръки за хармонизираното прилагане на разпоредбите от Европейската регулаторна рамка с оглед подпомагане постигането на нейните цели. ЕК приема тези актове, в случай че стигне до заключението, че различията в осъществяването на регулаторните задачи може да създаде бариера за вътрешния пазар. Съгласно чл. 38(2) от Директива (ЕС) 2018/1972 НРО имат за задължение да отчетат в максимална степен тези препоръки при изпълнение на своите задачи. Когато НРО предпочете да не следва дадена препоръка, той уведомява ЕК, като мотивира своята позиция. Към момента на приемане на настоящото решение няма относими препоръки на ЕК по отношение на регулаторните подходи спрямо пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

В допълнение, като част от ОЕРЕС, КРС отчита и прилага в максимална степен и при съобразяване с националните особености на разглежданите пазари общите позиции на ОЕРЕС по относими към настоящото решение въпроси. Съгласно чл. 4(4) от Регламент (ЕО) № 2018/1971, НРО и ЕК отчитат в най-висока степен всяко становище, препоръка, насока, консултативна помощ или най-добра регулаторна практика, приети от ОЕРЕС.

С Делегиран регламент (ЕС) 2021/654 от 18 декември 2020 година за допълнение на Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета чрез определяне на единна максимална цена за терминиране на гласови повиквания в мобилни мрежи в целия Съюз и единна максимална цена за терминиране на гласови повиквания във фиксирани мрежи в целия Съюз (Делегиран регламент), Европейската комисия определи единни европейски цени за терминиране на гласови повиквания във фиксирани мрежи, приложими от 01.07.2021 г.

Обяснителна бележка, придружаваща документ Препоръка на Комисията относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране ex ante в съответствие с Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за създаване на Европейски кодекс за електронни съобщения (SWD(2020) 337 final).

1.2. Национално законодателство

Европейският кодекс за електронни съобщения е въведен в българското законодателство с последните изменения в Закона за електронните съобщения (ЗИД на ЗЕС, Обн. ДВ., бр. 20 от 9 март 2021 г.). За определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС (глава девета „Пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги“) и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г., изм. и доп., ДВ. бр. 101 от 7.12.2018 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 7.01.2022 г., наричана по-нататък Методиката).

Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, във връзка с чл. 30, т. 1-4 от закона, Комисията определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, определя предприятия със значително въздействие върху пазара и след преценка на необходимостта от това налага, продължава, изменя и/или отменя специфични задължения на предприятията, предоставящи на съответните пазари обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги за постигане целите на този закон.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху съответните пазари, са регламентирани в ЗЕС и Методиката.

2. Процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на *ex ante* регулиране, се извършва съобразно чл. 64 и чл. 67 от Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения, чл. 150-157в от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) и приложимите разпоредби на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Методиката за пазарни анализи). Съгласно чл. 152, ал. 1 от ЗЕС, КРС определя съответните пазари в съответствие с изискванията на правото на Европейския съюз и националните условия. При изпълнение на тази разпоредба КРС е задължена да отчита в максимална степен Препоръката за

съответните пазари от 2020 г.³ и Насоките за извършване на пазарни анализи, като оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя от НРО въз основа на изготвен анализ на съответния пазар.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от Методиката за пазарни анализи, КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в приложимата препоръка на Европейската комисия относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, и съгласно сроковете, посочени в чл. 157а от ЗЕС.

Списъкът от пазари, посочени в приложението към Препоръката за съответните пазари от 2020 г., вече не включва пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (Пазар 1 от Препоръка 2014/710/ЕС), тъй като същият не отговаря на теста на трите критерия. Съгласно Съображение 40 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. прилагането на единна максимална цена за терминиране на гласови повиквания в целия Съюз в съответствие с приетия делегиран акт по чл. 75 от Кодекса ще ограничи възможността на операторите на мрежи да определят прекомерно високи цени за терминиране, поради което пазарите на едро за терминиране на повиквания вече няма да изпълняват теста на трите критерия на равнището на Съюза.

Съгласно Съображение 18 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. прилагането на тези три кумулативни критерия следва да ограничи броя на регулираните пазари в сектора на електронните съобщения и по този начин да допринесе за постепенното намаляване на *ex ante* регулирането в конкретни сектори успоредно с развитието на конкуренцията на тези пазари. Неизпълнението на който и да е от трите критерия би означавало, че пазарът не подлежи на *ex ante* регулиране.

Съгласно Съображение 45 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г. когато проучват въпроса дали да се изменят или запазят съществуващите регулаторни задължения, националните регулаторни органи следва също така да приложат теста на трите критерия към пазарите, които са включени в списъците в приложенията към предходните препоръки за съответните пазари (включително на Препоръка 2014/710/ЕС), но вече не са включени в списъка в приложението към действащата препоръка.

2.1. Определяне на пазарите

Съгласно чл. 152, ал. 2 от ЗЕС Комисията определя продуктовия и географския обхват на съответните пазари съгласно методиката по чл. 150, ал. 2. Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или на дребно, като съответният пазар има продуктово и географско измерение (чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от Методиката за пазарни анализи).

Продуктивният пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от ползвателите като взаимозаменяеми по

³ Препоръка (ЕС) 2020/2245 на Комисията от 18 декември 2020 година относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante* в съответствие с Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения.

отношение на техните характеристики, предназначение и цени, но също и от гледна точка на условията на конкуренцията и/или структурата на търсенето и предлагането на разглеждания пазар (чл. 4, ал. 3 от Методиката за пазарни анализи).

В съответствие с европейското законодателство, Методиката за пазарни анализи регламентира, че съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането (чл. 5 от Методиката за пазарни анализи).

При определянето на продуктовия обхват на пазара КРС се ръководи от Методиката за пазарни анализи, Насоките за извършване на пазарни анализи на ЕК и Препоръката за съответните пазари от 2020 г. Разделянето на пазарите на едро и дребно е в съответствие с Препоръката за съответните пазари от 2020 г. Продуктите или услугите, които са взаимозаменяеми само до малка или относително малка степен, не спадат към един и същи пазар. Следователно КРС следва да започне определянето на съответния пазар на продукти или услуги, като групира продуктите или услугите, които ползвателите използват за една и съща цел (крайна употреба).

След определяне на съответния продуктов пазар следва да се определи и неговият географски обхват. При определяне на географското измерение на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (Пазар 1 от Препоръка 2014/710/ЕС), КРС се ръководи от Методиката за пазарни анализи и Насоките за извършване на пазарни анализи на ЕК. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни. (чл. 4, ал. 4 от Методиката за пазарни анализи).

Съответният географски пазар се определя при отчитане на следните два основни критерия (чл. 10 от Методиката за пазарни анализи):

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два основни критерия географските пазари могат да бъдат определени като местни, регионални, национални или покриващи територията на две или повече страни (например общоевропейски пазари, пазари, съвпадащи с територията на Европейското икономическо пространство или глобални пазари).

2.2. Тест на трите критерия

Както бе посочено в т. 2 списъкът от пазари, посочени в приложението към Препоръката за съответните пазари от 2020 г., вече не включва пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (Пазар 1 от Препоръка 2014/710/ЕС), тъй като същият не отговаря на теста на трите критерия.

На следващо място, съгласно Препоръката за съответните пазари от 2020 г., когато проучват въпроса дали да се изменят или запазят съществуващите регулаторни

задължения, националните регулаторни органи следва да приложат теста на трите критерия към пазарите, които са включени в списъка от приложението към предходните препоръки за съответните пазари (включително на Препоръка 2014/710/ЕС), но вече не са включени в списъка в приложението към действащата препоръка (Съображение 45 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г.).

Съгласно чл. 152, ал. 5 от ЗЕС при определяне на съответен пазар, различен от посочените в приложимата препоръка на Европейската комисия относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, Комисията се ръководи от принципите на конкурентното право и изследва дали са изпълнени кумулативно критериите от теста на трите критерия, включващи:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- структура на пазара, която не предполага постигане на ефективна конкуренция в рамките на съответен времеви хоризонт, като се отчита състоянието на конкуренцията по отношение на инфраструктурата и други източници на конкуренция отвъд бариерите за навлизане;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на установените проблеми на пазара.

Съгласно Съображение 18 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г., неизпълнението на който и да е от трите критерия би означавало, че пазарът не подлежи на регулиране *ex ante*.

2.3. Анализ и оценка на съответния пазар

Целта на анализа и оценката на съответния пазар е КРС да установи наличието или липсата на ефективна конкуренция, т.е. да установи дали има предприятия със значително въздействие върху съответния пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС). Предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, ползватели и крайни ползватели (§1, т. 51 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС).

2.4. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения

Наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара се установява въз основа на редица критерии. Преценката се основава на перспективен анализ на пазара (*ex ante*), като се вземат предвид съществуващите пазарни условия.

В Методиката за пазарни анализи е посочено, че изборът на критерии и тежестта на всеки от тях в общата оценка на пазара зависи от особеностите на съответния пазар. Наличието на значително пазарно въздействие се установява на базата на съвкупност от използваните критерии, които, взети самостоятелно, могат да не бъдат определящи. Във връзка с посоченото, при определяне на дадено предприятие като предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид неговия пазарен дял на съответния пазар и всички или някои от критериите, посочени в чл. 31 от Методиката за пазарни анализи. При определяне на дадени предприятия като предприятия

със съвместно значително въздействие върху пазара КРС изследва дали са изпълнени кумулативно трите условия по чл. 32 от Методиката за пазарни анализи.

Съгласно чл. 67(4) от Директива (ЕС) 2018/1972, в случай че дадено предприятие бъде определено като предприятие със значително въздействие върху пазара, КРС следва да наложи поне едно регулаторно задължение на предприятието, определено като притежаващо значително въздействие върху съответен пазар.

Съгласно чл. 30, т. 4 и чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, КРС е компетентният орган, който може да налага специфични задължения в случаите, когато след извършен анализ на съответен пазар е установена необходимостта от налагането на такива.

В случаите, в които въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, КРС определя предприятие или предприятия със значително въздействие върху пазара и налага на предприятието/предприятията специфични задължения. Ако вече са били наложени специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху пазара, КРС може да продължи действието им или да ги измени (чл. 156, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС). В случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя (чл. 155, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС).

3. Заключение на КРС от последния (четвърти кръг) анализ на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

В резултат на извършения четвърти кръг пазарен анализ КРС достигна до заключението, че следва да определи „А1 БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „БУЛСАТКОМ“ ЕАД⁴, „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД, „ВАРНА НЕТ“ ООД, „ВИМОБАЙЛ“ АД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ“ АД, „ЕСКОМ“ ООД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД, „ДЖИТИТИ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „КАБЕЛ САТ – ЗАПАД“ ООД, „КУЛБОКС“ АД, „НЕТ 1“ ЕООД, „НЕТ ИС САТ“ ЕООД, „НЕТФИНТИ“ ЕАД, „НОВАТЕЛ“ ЕООД, „ТЕЛЕКАБЕЛ“ АД, „ТЕЛЕКОМ 1“ ЕООД, „ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА“ ЕАД и „ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД за предприятия със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Заключението е направено на база анализа на следните критерии:

- пазарен дял на всяко предприятие;
- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар;
- липса на или недостатъчна пазарна сила на купувача.

Заключенията от анализа на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи сочат, че на

⁴ Считано от 06.07.2021 г. дружеството се преобразува от еднолично акционерно дружество в еднолично дружество с ограничена отговорност.

съответния пазар не е установена ефективна конкуренция, което дава основание на КРС да наложи, продължи и/или измени наложените на предприятията със значително въздействие върху пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи следните специфични задължения:

По отношение на „Българска телекомуникационна компания” АД

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване;
- задължение за разделно счетоводство и ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност.

По отношение на останалите предприятия със значително въздействие на съответния пазар:

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- ценови ограничения, включително задължение за разходоориентираност.

Определянето на специфичните задължения, тяхното описание и мотивите за налагането им на предприятията със значително въздействие върху пазара са разгледани в Раздел VIII от [приложението \(пазарен анализ\) към решение № 265/23.07.2020 г.](#)

II. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СЪОТВЕТНИЯ ПАЗАР

1. Общи положения

Пазарът на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи на едро не попада в списъка с пазари, подлежащи на *ex ante* регулиране към актуалната в момента Препоръка на ЕК (Препоръка на ЕК 2020/2245/ЕС). Съгласно разпоредбите на чл. 152, ал. 5 от ЗЕС при определяне на съответен пазар, различен от посочените в приложимия акт на ЕК, за да оцени необходимостта от продължаване, изменение, допълнение или отмяна на наложените с Решение 265/23.07.2020 г. задължения, регулаторният орган се ръководи от принципите на конкурентното право и изследва дали са изпълнени кумулативно критериите от теста на трите критерия.

За да определи съответния пазар КРС анализира взаимозаменяемостта при търсенето и предлагането на услугите, включени в обхвата на предходния кръг на пазарния анализ и извършва оценка дали са настъпили промени в пазарните условия, които

да наложат изменение на този обхват. За целите на анализа фиксираната услуга за гласови съобщения се определя като услуга за гласови съобщения с определено качество, предоставяна между фиксирани крайни точки на обществена електронна съобщителна мрежа. Съгласно посоченото в предходни кръгове на пазарния анализ фиксираната услуга за гласови съобщения притежава следните специфични характеристики:

1. Обмяната на съобщения се осъществява пряко или непряко (като са спазени изискванията за качество на услугата, стандарти и технически спецификации);
2. Мрежата предоставя възможност за осъществяване на национални и международни повиквания;
3. Обмяната на съобщения се осъществява посредством номер или номера от национален или международен номерационен план.

Въз основа на резултатите от анализа на взаимозаменяемостта КРС определя съответния продуктов и географски пазар⁵, за които се оценява ефективността на конкуренцията.

Съответният продуктов пазар⁶ включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице:

1. взаимозаменяемост при търсенето;
2. взаимозаменяемост при предлагането.

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, където конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни⁷.

При определяне на обхвата на пазарите КРС спазва принципа на технологична неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения, както и принципите на конкурентното право.

2. Определяне на продуктовия обхват на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение

Съгласно чл. 5 от Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара, съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които биха могли да са взаимозаменяеми при търсенето и предлагането.

2.1. Взаимозаменяемост при търсенето

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но трайно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга крайните ползватели са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни

⁵ Чл. 4, ал. 1 и 2 от Методиката

⁶ Чл. 5 от Методиката

⁷ Чл. 4, ал. 4 от Методиката

съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени⁸.

Основната характеристика на разглеждания пазар - приложимият в ЕС принцип „Викащата страна заплаща повикването“ (CPP – Calling Party Pays Principle), не се е променила във времеви период от предходния кръг на пазарен анализ.

Независимо от посоченото, способността на операторите да определят прекомерно високи цени за терминиране на повиквания е ограничена чрез приемането на Делегирания регламент. Единните максимални цени за терминиране на повиквания следва да се прилагат от всеки доставчик на услуги за терминиране на повиквания в мобилни и фиксирани мрежи в Съюза. НРО ще наблюдават и гарантират спазването на единните максимални цени за терминиране на гласови повиквания, но вече няма да могат да налагат задължения за ценови контрол по отношение на услугите за терминиране на повиквания.

Предвид изложеното и отчитайки това, че крайните ползватели със своето поведение имат възможност да оказват влияние върху търсенето на услугата терминиране, определянето на пазара на едро започва с изследването на взаимозаменяемостта при търсенето на свързания пазар на дребно на предоставяне на услугата повикване към други фиксирани мрежи.

2.1.1. Взаимозаменяемост при търсенето на пазарите на дребно

При анализа на поведението на крайните ползватели, извършващи и приемащи повикване, са разгледани възможните алтернативи за заместване на повикванията, терминирани в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, които биха могли да окажат влияние върху условията на предлагане на услугата „терминиране“.

КРС изследва дали е налице взаимозаменяемост между:

- а) гласови повиквания към мобилни мрежи и повиквания към фиксирани мрежи;
- б) гласови повиквания в рамките на дадена фиксирана мрежа и повиквания между различни фиксирани мрежи или повиквания от мобилни към фиксирани мрежи;
- в) гласови повиквания към определени негеографски номера, като онези използвани за предоставяне на специални услуги, безплатни услуги и услуги със споделени разходи (известни също като „услуги с добавена стойност“);
- г) управляемите и неуправляемите VoIP услуги на дребно и традиционните телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение.

а) Взаимозаменяемост между повиквания към мобилни мрежи и повиквания към фиксирани мрежи

КРС поддържа своето становище от предходните пазарни анализи, че не е налице взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето на двете услуги. Повикванията към фиксирана мрежа могат да бъдат разглеждани като повиквания към географска точка като е необходимо наличието на телефонен пост във фиксирано крайно местоположение на мрежата. Тези повиквания не са персонализирани и не осигуряват мобилност на ползвателя. При повикванията към мобилна мрежа крайните точки не са фиксирани

⁸ Чл. 6, ал. 1 от Методиката

географски, т.е. налице е подвижност на крайните ползватели, което определя услугата като мобилна.

Предвид изложеното, КРС счита, че от гледна точка на търсенето на двата вида повиквания – повиквания към мобилни мрежи и повиквания към фиксирани мрежи, са налице съществени разлики в техните характеристики. На този етап от развитието на услугите, те не могат да бъдат приети като изцяло взаимозаменяеми.

б) Повиквания в рамките на дадена фиксирана мрежа като заместител на повиквания между различни фиксирани мрежи или повиквания от мобилни към фиксирани мрежи

Повикванията в рамките на мрежата могат да се разглеждат като алтернатива на повиквания между различни фиксирани мрежи или на повиквания от мобилна към фиксирана мрежа само ако ползвателят, извършващ повикването, е едновременно абонат на няколко предприятия, предоставящи обществени телефонни услуги. За целта ползвателят, генериращ повикването, трябва да знае абонат на кое предприятие е виканата страна, което допълнително е възпрепятствано с ползването на услугата „преносимост на номера”. В допълнение следва да се посочи, че настоящите планове за фиксирани услуги включват минути за национални повиквания, т.е. не се прилага диференциране на минутите за разговори в мрежата на оператора или към други мрежи.

Поради това, както и при предходните анализи заключението на КРС е, че от гледна точка на търсенето не е налице взаимозаменяемост между повиквания в рамките на мрежата и повиквания от мобилни към фиксирани или повиквания между различни фиксирани мрежи.

в) Повиквания към определени негеографски номера, като онези използвани за предоставяне на специални услуги, безплатни услуги и услуги със споделени разходи като заместител на повиквания към определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

КРС поддържа заключенията направени в предходния кръг анализ на пазара, а именно че между услугите за терминиране на повиквания към определени негеографски номера за предоставяне на специални услуги, безплатни услуги и услуги със споделени разходи (известни също като „услуги с добавена стойност“) и услугите за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи не съществува взаимозаменяемост при търсенето.

г) Взаимозаменяемост между управляемите и неуправляемите VoIP услуги на дребно и традиционни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение

КРС поддържа заключенията направени в предходния кръг анализ на пазара:

- управляемите VoIP (managed VoIP) услуги могат да се считат за взаимозаменяеми с традиционните телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение;
- между традиционните телефонни услуги и неуправляемите VoIP услуги (unmanaged VoIP или OTT VoIP) не е налице взаимозаменяемост.

Подробни аргументи в подкрепа на горните заключения са изложени в предишни пазарни анализи. В допълнение съгласно Разяснителната бележка⁹ неуправляемият VoIP, предоставен като ОТТ услуга, се счита функционално за непълен заместител на гласовите повиквания, тъй като тази услуга се използва главно за повиквания от/към други ползватели на същата услуга. Пример за такива ОТТ приложения са Viber, Skype, WhatsApp и др. Терминирането на гласови повиквания от ОТТ (например Skype, Viber или Google Voice) към номера от ННП като платена услуга е включено в съответния пазар. Съгласно Разяснителната бележка през последните години се наблюдава тенденция на значително нарастване на потреблението на неуправляеми гласови услуги. Въпреки това НРО не разглеждат неуправляемите VoIP услуги като взаимозаменяеми на фиксирани гласови услуги при определянето на съответните пазари на дребно и на едро поради различните функционални характеристики на неуправляемият VoIP услуги, а именно: за да извършват и получават повиквания и двамата ползватели трябва да имат интернет, да са влезли в по едно и също време в конкретното приложение и др.

2.1.2. Взаимозаменяемост при търсенето на пазарите на едро

Търсенето на ниво пазар на едро е свързано с търсенето на ниво пазар на дребно. За да може ползвател на едно предприятие, предоставящо телефонни услуги, да се свърже с ползвател на друго предприятие, предоставящо телефонни услуги, трябва генерираните от този ползвател повиквания да се терминират единствено в мрежата на предприятието, ползвател на което е виканата страна. Затова предприятието, в чиято мрежа възниква повикването, няма друг избор освен да плати такса за терминиране на предприятието, за чийто абонат е предназначено това повикване. Поради тази причина КРС поддържа своите заключения от предходните кръгове на анализ, че към настоящия момент не са налице услуги, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми с услугата терминиране на ниво пазар на едро.

2.1.3. Заключение – взаимозаменяемост при търсенето

В следствие на направения анализ на взаимозаменяемостта при търсенето на дребно и на едро, може да бъде направено заключение, че не са налице услуги, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми по отношение на услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Заключениеето напълно съвпада с изводите, направени от ЕК в Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК 2014/710 относно съответните пазари.

2.2. Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането е налице, когато при малко, но трайно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга предприятие, което не предоставя електронни съобщителни услуги на съответния пазар, е в състояние в краткосрочен план да навлезе на него при сравнително ниски допълнителни разходи.

КРС поддържа своето аргументирано становище от предходните пазарни анализи, че от гледна точка на предлагането на пазарите на едро не са налице услуги, които биха могли да се разглеждат като алтернативи на услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

⁹ Разяснителна бележка към Препоръка (ЕС) 2020/2245, т. 4.2.1

Становището напълно съвпада с изводите, направени от ЕК в Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК 2014/710 относно съответните пазари, която посочва, че всяко конкретно повикване може да бъде терминирано единствено в мрежата на виканата страна.

3. Определяне на географския обхват на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение

След определянето на съответния продуктов пазар се определя и неговото географско измерение. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, където конкурентните условия са достатъчно еднородни и се различават от тези в съседни географски райони, в които преобладаващите конкурентни условия са значително по-различни.

Съответният географски пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни въз основа на следните два основни критерия¹⁰:

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Услугата „терминиране на гласови повиквания“ се предоставя от предприятията само и единствено в собствената им фиксирана обществена телефонна мрежа. Това е предпоставка всяка мрежа да бъде разглеждана като отделен продуктов пазар, като няма ограничения, свързани с териториалния обхват на мрежата. Поради това, всяка фиксирана обществена телефонна мрежа следва да бъде разглеждана като отделен продуктов пазар с териториален обхват – Република България.

4. Заключение

В резултат на направения анализ, целящ определянето на съответния пазар, КРС достигна до следните заключения:

1. Съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на **терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.**

Съответният продуктов пазар се състои от следните 15 самостоятелно обособени продуктови пазара, всеки от тях с географски обхват мрежите на предприятията, находящи се на територията на Република България:

- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „А1 БЪЛГАРИЯ“ ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „БУЛСАТКОМ“ ЕООД;

¹⁰ Чл. 10, ал. 1 от [Методиката](#)

- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ВАРНА НЕТ” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа ”ВИМОБАЙЛ” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ДЖИТИТИ БЪЛГАРИЯ” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ЕСКОМ” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „КАБЕЛ САТ – ЗАПАД” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „КУЛБОКС“ АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „НЕТФИНИТИ” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ТЕЛЕКОМ 1” ЕООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА” ЕАД.

2. Посочените петнадесет пазара включват мрежите на всички предприятия, които са декларирали пред КРС, че през 2021 г. са предоставяли услугата терминиране в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и са посочили данни за наличието на активни абонати (крайни ползватели) към края на 2021 г. Евентуалната поява на ново предприятие, осъществяващо електронни съобщения посредством обществена телефонна мрежа и предоставящо фиксирани мрежи и/или услуги, би формирала нов обособен пазар на едро, включващ предоставяните от предприятието услуги за терминиране в неговата собствена мрежа.

III. ПРИЛАГАНЕ НА ТЕСТА НА ТРИТЕ КРИТЕРИЯ И ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ПАЗАРА

1. Прилагане на теста на трите критерия

1.1. Оценка на критерия за наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара

Първият критерий от теста на трите критерия включва анализ относно наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулационни бариери за навлизане на пазара на едро за терминиране на повикване в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Бариерите за навлизане на пазара са събирателен термин на няколко различни фактора, влияещи върху пазарната сила на предприятието. Ако бариерите за навлизане на даден пазар са ниски и ако са налице възможности за реализиране на печалба, то тогава този пазар би бил привлекателен за новонавлизащи предприятия. И обратно – наличието на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара води до отслабване или предотвратяване на потенциална конкуренция на пазара, което има отрицателен ефект върху крайните ползватели.

Същността на предоставяната на съответния пазар услуга „терминиране на повиквания“ в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, изключва възможността тази услуга на едро да бъде заменена от друга услуга. Това ограничение произтича от обстоятелството, че при генериране на повикване в мрежата на дадено предприятие, гласовото повикване може да бъде терминирано само и единствено в мрежата на предприятието, абонат на което е виканата страна. В противен случай обаждането ще бъде неуспешно. Следователно, както е посочено и в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. на ЕК, първият от трите критерия от теста е изпълнен по отношение на пазара на едро за терминиране на повиквания, тъй като терминирането може да бъде предоставено само от оператора на повиканата страна и никой друг мрежов оператор не може да репликира тази услуга, т.е. бариерата за предоставяне на терминиране от който и да е мрежов оператор, различен от този на повиканата страна е непреодолима.

1.2. Оценка на критерия за липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Анализът на втория критерий изисква да се изследва дали, дори при наличието на високи и непреходни бариери за навлизане, структурата на пазара предполага постигане на ефективна конкуренция през съответния времеви хоризонт, като се отчита състоянието на конкуренцията по отношение на инфраструктурата и други източници на конкуренция отвъд бариерите за навлизане.

В Разяснителната бележка към Препоръка 2014/710/ЕС относно съответните пазари Комисията отбелязва, че на пазарите на терминиране на повиквания поради принципа „викащата страна плаща повикването“ (СРР) операторите не са подложени на конкурентен натиск при определяне на цени за терминиране и нямат стимул да прилагат по-ниски цени, които да са в полза на крайните ползватели на услугата, поради което регулирането на

разглежданите пазари се основава на определянето на предприятия със значително въздействие на пазарите на терминиране и налагане на специфични задължения.

В Разяснителната бележка към Препоръка (ЕС) 2020/2245 е посочено, че съгласно „modified Greenfield approach“, оценката дали пазарите са ефективно конкурентни трябва да се извършва при липса на регулация, наложена въз основа на констатация за наличие на предприятие със значително въздействие върху този пазар. Анализът трябва да вземе предвид и ефектите от други видове (специфични за сектора) регулиране, решения или законодателство, приложими към съответния(ите) пазар(и) на дребно и свързания(ите) пазар(и) на едро през съответния период¹¹. В тази връзка е посочено, че възможността на предприятията да определят прекомерно високи цени за терминиране, е ограничена чрез прилагането на Делегирания регламент, определящ единни максимални цени за терминиране на гласови повиквания в целия Европейски съюз, които ще се прилагат пряко за всеки доставчик на фиксирани и мобилни услуги на терминиране. Прилагането на единна максимална цена за терминиране на повиквания във фиксирани мрежи (единни максимални цени за терминиране на гласови повиквания в целия Съюз) ще ограничи цените за терминиране на всички оператори, предоставящи услуги за терминиране до нивото на разходите на ефективен оператор.

Освен възможността за прилагане на прекомерно високи цени за терминиране, основно от предприятията с по-силни позиции на разглежданите пазари, съществуват и други конкурентни проблеми, които могат да възникнат на тези пазари и да възпрепятстват конкуренцията, като отказ за предоставяне на взаимно свързване, прилагане на непрозрачни и/или дискриминационни условия, и др. В тази връзка т. 1.2.2. по-долу е направена оценка на възможността за стимулиране и развитие на конкуренцията в перспектива.. Съответно в т. 1.2.1. е разгледано състоянието и развитието на пазара на фиксирани телефонни услуги в България в периода след предходния кръг на анализ на пазара на терминиране в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

1.2.1. Състояние и развитие на пазара на фиксирани телефонни услуги в България

1.2.1.1. Участници на пазара

Като участници на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, се разглеждат предприятията, които предоставят обществени електронни съобщителни услуги, отговарящи на посочените по-горе характеристики.

В периода на настоящия анализ фиксирани телефонни услуги се предоставят от предприятия, които имат разрешения за ползване на номерационни ресурси и на които КРС е предоставила първично номерационен ресурс – номера от Националния номерационен план (ННП) с географски код за направление (географски номера), както и от предприятия, които осъществяват дейност чрез препродажба на услугата чрез вторично предоставени географски номера от други предприятия.

В таблица 1 по-долу е представена информация за предприятията, които в периода 2018 – 2021 г. са декларирали дейност по предоставянето на обществена гласова телефонна услуга чрез първично предоставен ресурс – географски номера от ННП.

¹¹ Стр. 76-77 от Разяснителната бележка

Таблица 1

**Списък на предприятията, декларирали дейност по предоставяне на достъп до
обществена гласова телефонна услуга чрез първично предоставен ресурс -
географски номера от ННП**

Наименование на предприятието	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
	(Брой предприятия)			
	20	19	19	15
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД ¹	√	√	√	√
БУЛСАТКОМ АД	√	√	√	√
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ЕАД	√	√	√	√
ВАРНА НЕТ ООД	√	√	√	√
ВЕСТИТЕЛ БГ АД ²	√			
ВИМОБАЙЛ АД	√	√	√	√
ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ АД	√	√	√	√
ДЖИТИТИ БЪЛГАРИЯ ЕАД ³	√	√	√	√
ЕСКОМ ООД	√	√	√	√
ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ЕАД	√	√	√	√
ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ ЕАД ⁴	√	√	√	√
КАБЕЛ САТ-ЗАПАД ООД	√	√	√	√
КУЛБОКС АД	√	√	√	√
НЕТ 1 ЕООД ⁵	√	√	√	
НЕТ ИС САТ ООД ⁶	√	√	√	
НЕТФИНТИ ЕАД	√	√	√	√
НОВАТЕЛ ЕООД ⁷	√	√	√	
ТЕЛЕКАБЕЛ АД ⁸	√	√	√	
ТЕЛЕКОМ 1 ООД	√	√	√	√
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА ЕАД	√	√	√	√

Източник: Данни, подадени в КРС

Забележки:

¹ Считано от 18.05.2018 г. наименованието на "Мобилтел" ЕАД е "А1 България" ЕАД;

² Действието на разрешението на „Вестител БГ“ АД за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - номера е прекратено, считано от 16.08.2018 г.;

³ Считано от 12.03.2020 г. предприятието "Интеруут България" ЕАД се преименува на "ДжиТиТи България" ЕАД;

⁴ Считано от 01.03.2022 г. наименованието на „Теленор България“ ЕАД е „Йеттел България“ ЕАД;

⁵ С решение № 344 от 30.09.2021 г. КРС дава разрешение за прехвърляне на част от правата и съответните задължения, включени в разрешението на „Нет 1“ ЕООД за ползване на определен ограничен

ресурс – номера, на БТК. Информацията, свързана с осъществяването на дейност по предоставяне на фиксирана гласова услуга през 2021 г. от „Нет 1“ ЕООД е включена в годишните данни на БТК;

⁶ Разрешението на „Нет Ис Сат“ ЕООД е прекратено, след прехвърлянето на определен ограничен ресурс – номера на „Нет 1“ ЕООД, считано от вписването в Търговския регистър на вливането на „Нет Ис Сат“ ЕООД в „Нет 1“ ЕООД (Решение на КРС № 241/15.07.2021 г.);

⁷ Разрешението на „Новател“ ЕООД за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера е прекратено по искане на предприятието (Решение на КРС № 70/18.02.2021 г.);

⁸ Разрешението на „Телекабел“ АД за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера е прекратено по искане на предприятието (Решение № 330/24.09.2020 г.).

Освен предприятията, посочени в таблицата по-горе през 2021 г. още девет предприятия (Айпи Телеком България ООД, Воксбоун ЕС ЕЙ (Voxbone S.A./N.V.), ЗВК Недерландс Б.В. (ZVC Netherlands B.V.), Комтех България ЕООД, Прайс Интернешънъл ЕООД, Пюър Ай Пи Лимитед (Pure IP Limited), ТБГ ООД, Фюз Юръп Б.В. (Fuze Europe B.V.), Didww Ireland Limited) са декларирали дейност по предоставяне на обществена гласова телефонна услуга чрез препродажба на услугата чрез вторично предоставени географски номера от други предприятия. Редът за препродажба на услуга чрез вторично предоставени номера е разписан в чл. 43б от Наредба № 1 от 22 юли 2010 г. за правилата за ползване, разпределение и процедурите по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номерационни ресурси (посл. изм. и доп. ДВ. Бр. 64 от 3 Август 2021 г.). Съгласно разпоредбата предприятията, получили разрешение да ползват първично предоставени номера, могат да предоставят вторично групи от номера на друго предприятие. Последното следва да няма първично предоставени номера за предоставяне на същия вид услуга и е необходимо да е подало уведомление в КРС за намерението си да осъществява дейност по препродажба на услугите, предоставяни чрез съответния вид номера. Преносимостта на вторично предоставените номера се осигурява от предприятията, предоставили номера по реда на чл. 43б от Наредбата за номерата.

Терминирането на повикванията в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи се осъществява от предприятията, които имат разрешения за първично ползване на номерационен ресурс – номера с географски код за направление.

1.2.1.2. Инфраструктура и взаимно свързване на обществени телефонни мрежи

1.2.1.2.1. Обществена електронна съобщителна мрежа на историческото предприятие и взаимно свързване между неговата мрежа и мрежите на конкурентните предприятия

Както е посочено в предходния кръг на пазарен анализ БТК е изградило и поддържа модерна обществена електронна IP-базирана мрежа с национално покритие, условно разделена на две логически йерархични нива.

Управлението на трафика в мрежата се осъществява на горното логическо йерархично ниво от програмни комутатори (Soft Switch), които се намират в градовете София и Варна. В тези два града са разположени и гранични контролери (SBC)¹² за целите на осъществяване на IP взаимно свързване, както и медийни шлюзове (Universal Media Gateways, UMG), посредством които се реализира TDM взаимно свързване с мрежата на БТК.

¹² Граничен сесиен контролер

На долното логическо йерархично ниво действат медийни шлюзове в още четири града - Благоевград, Кюстендил, Пазарджик, Пловдив.

При използване на сигнализация CCS7 се прилагат два сегмента – национален и локален, за терминиране на повиквания в определено местоположение на мрежа на БТК.

При използване на IP взаимно свързване се прилага един сегмент за терминиране на повиквания в определено местоположение на мрежа на БТК.

Анализът на информацията¹³, която се съдържа в предоставените в КРС индивидуални договори за взаимно свързване и техните изменения, показва запазване на тенденцията броят предприятия, които имат три точки на взаимно свързване с мрежата на БТК да намалява. Към момента на извършване на пазарния анализ техният брой е пет. Всички останали предприятия са изградили взаимно свързване в една или две точки, разположени в градовете София и/или Варна.

1.2.1.2.2. Мрежи на конкурентните предприятия и взаимно свързване между техните мрежи

През разглеждания период не е настъпила промяна в процеса по предоставяне и реализиране на взаимно свързване между обществените телефонни мрежи на предприятията, конкурентни на БТК.

Взаимното свързване между обществените телефонни мрежи на конкурентните предприятия на БТК обикновено се реализира в една точка на взаимно свързване чрез IP-базиран мрежи от следващо поколение и няма йерархична структура. Управлението на трафика в мрежите се осъществява посредством програмни комутатори.

1.2.1.3. Фиксирани телефонни постове на абонати

В периода след предходния пазарен анализ броят на фиксирани телефонни постове в страната продължава да намалява и в края на 2021 г. е 759 069, което показва, че установената вече трайната тенденция за спад в потреблението на услугата продължава. Отчетеният спад в края на 2021 г. спрямо 2018 г. е в размер на 29,8%, при намаление от 31,9%, отчетено в рамките на предходния анализ (2018 г. спрямо 2015 г.).

Видно от данните на фигура 1 по-долу, в периода на настоящия анализ, броят на постове на крайни ползватели на фиксирана телефонна услуга, предоставяна от БТК, намалява с по-бързи темпове в сравнение с намалението на съвкупния показател за останалите предприятия, предоставящи фиксирана телефонна услуга.

¹³ Информацията е актуална към месец юни 2022 г.

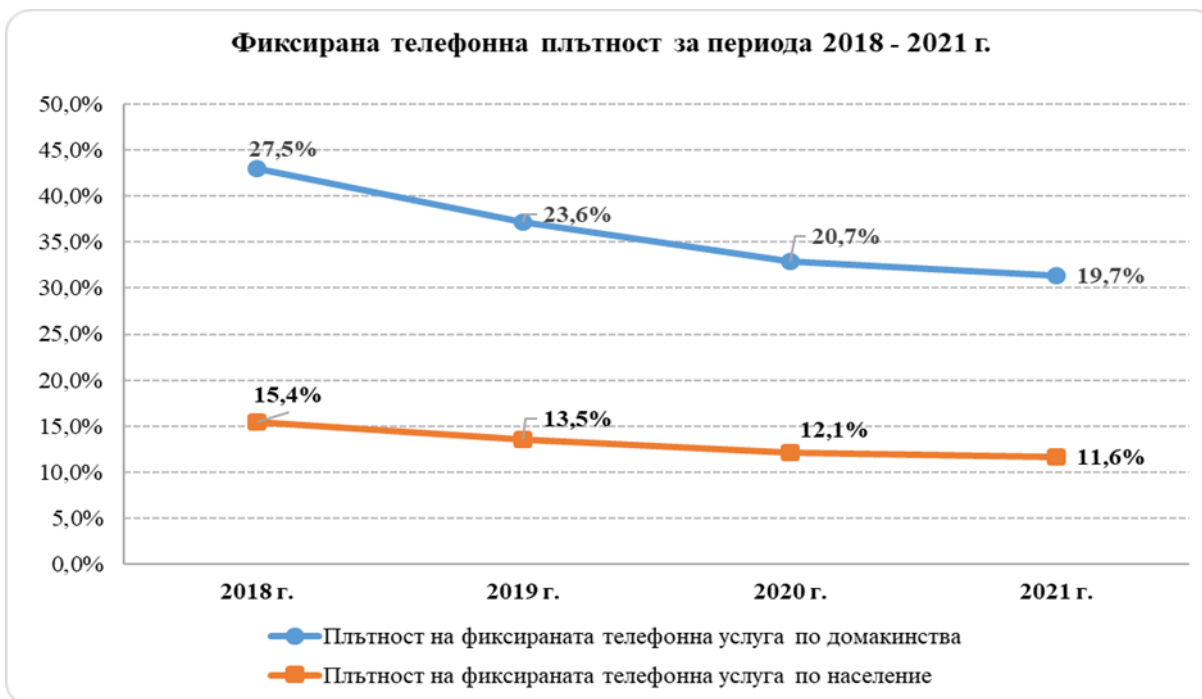
Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 1

По отношение на БТК, общият спад в показателя за разглеждания период (2018 – 2021 г.) възлиза на 33,3%. Ежегодното намаление на броя на фиксираните постове на крайни ползватели на услугата, предоставяна от конкурентните предприятия, акумулира общ спад на показателя в размер на 24,3% за същия период.

Отчетената низходяща тенденция в броя на фиксираните телефонни постове за периода 2018-2021 г. обуславя и трайната тенденция на намаление при показателя „фиксирана телефонна плътност“. Фигура 2 представя сравнение на този показател (по население и домакинства¹⁴) за периода на анализа.

¹⁴ Показателят „фиксирана плътност по население“ е изчислен като съотношение между общия брой на активните телефонни постове към 31 декември на съответната година към населението на страната по данни на Националния статистически институт (НСИ). Показателят „фиксирана плътност по домакинства“ е изчислен като съотношение между броя на фиксираните телефонни постове на домашни абонати към броя на домакинствата в страната по данни на НСИ. В периода 2018-2020 г. по отношение на броя на домакинствата са използвани данните на НСИ относно брой на обикновените домакинства (3 005 589) от „Преброяване на населението и жилищния фонд към 01.02.2011 г.“. При изчислението на показателите за 2021 г. са използвани публикуваните предварителни данни на НСИ за население и домакинства от проведеното преброяване на населението и жилищния фонд в страната към 7 септември 2021 г. (https://nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Census2021_predvaritelna_ocenka.pdf)

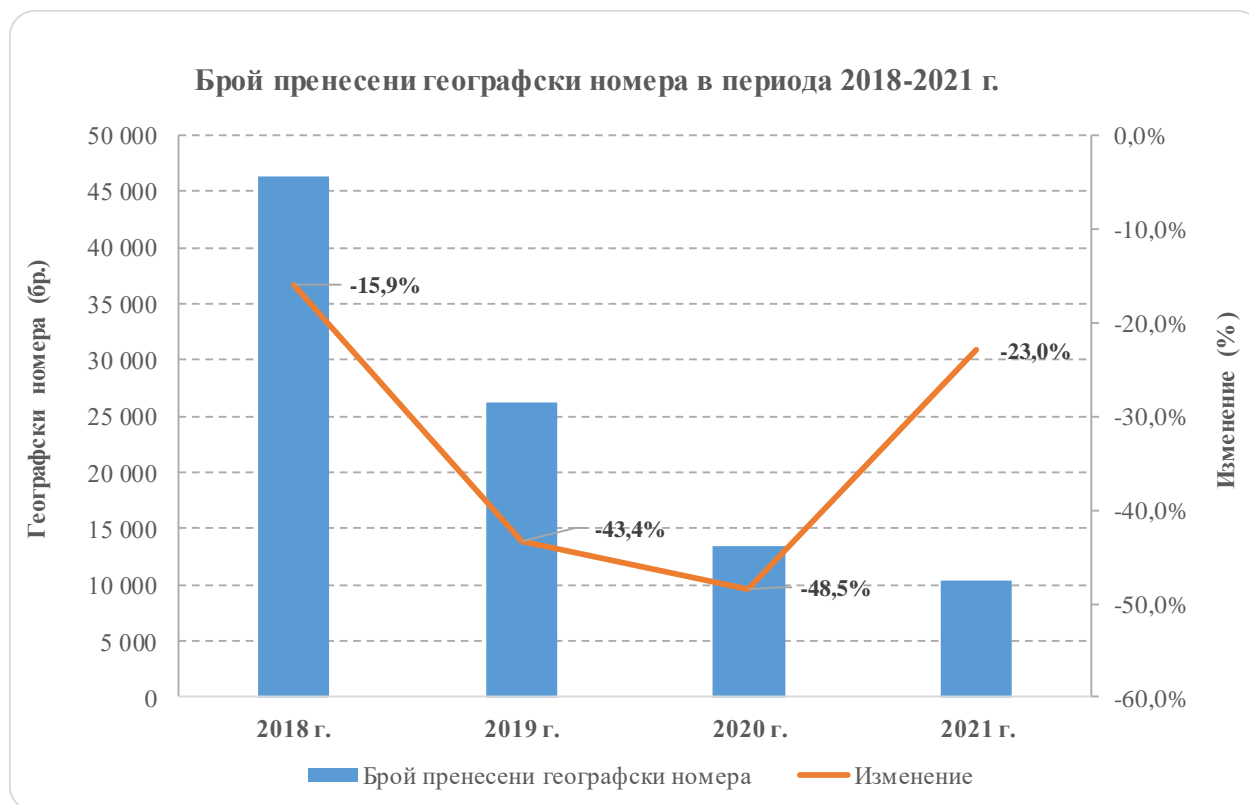

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 2

В периода на анализа броят на фиксираните телефонни постове на домашни абонати намаляват с по-голям темп (33,0% спад през 2021 г. спрямо 2018 г.) от намалението при постове на бизнес абонати – с 19,3%. Видно от представените на фигурата данни това оказва влияние върху стойностите на двата показателя - при показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ спадът е по-голям (със 7,8 процентни пункта) от този при показателя фиксирана телефонна плътност по население (с 3,8 процентни пункта).

На следващата фигура е представена информация относно броя на пренесените географски номера в периода 2018-2021 г. Услугата преносимост на номера предоставя на ползвателите възможност да изберат съответен абонаментен план на друго предприятие, предоставящо услугата, който най-добре отговаря на техните нужди, без да е необходимо да променят телефонния си номер.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 3

Спадът в търсенето на услугата от страна на крайните ползватели и намаляващия брой на фиксираните телефонни постове очаквано рефлектира върху преносимостта на географските номера. Съгласно предоставените от предприятията данни в разглеждания период се отчита ежегоден спад в броя на пренесените географски номера, като към края на 2021 г. са пренесени 10 405 номера, което е с 4,5 пъти по-малко в сравнение с пренесения брой номера през 2018 г. - последната година от предходния кръг на пазарен анализ.

1.2.1.4. Приходи от фиксирана телефонна услуга

Намаляващият интерес на крайните ползватели към фиксираната телефонна услуга се отразява и върху приходите, реализирани от предоставяне на услугата. Устойчивата тенденция на спад в обема на приходите, отчетена в предходния кръг на пазарния анализ, се запазва и в периода 2018-2021 г. През 2021 г. обемът на приходите от услугата, включващ приходи от достъп на дребно (инсталационни такси и месечни абонаменти, вкл. и частта за фиксираната телефонна услуга, използвана в пакет с други електронни съобщителни услуги), приходи от реализирани повиквания от крайни ползватели, приходи от услуги на едро (генериране, терминиране, транзит и физическа реализация на взаимно свързване) и приходи от други услуги (от заявители на негеографски номера, преносимост на номерата и др.) възлиза на 81,576 млн. лв., като е отчетен спад от 30,6% спрямо 2018 г. За същия период най-голямо намаление се наблюдава в сумата на приходите от крайни ползватели за заплащане на повиквания – с 50,2%. Причина за това, освен намаляващото

потребление, е и прилаганият модел на предоставяне на услугата, изразяващ се във включването на все по-голям обем телефонен трафик в месечните абонаменти, което се отразява и на структурата на приходите от услугата.

Фигура 4 по-долу представя разпределението на приходите от отделните групи услуги в общия обем на реализираните приходи в периода 2018-2021 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 4

В периода 2018–2021 г. основната част от общия обем на приходите от услугата се формира от приходите от достъп на дребно (инсталационни и абонаментни такси от предоставяне на фиксирана гласова услуга на крайни ползватели, включително частта от пакетна услуга), като варира в интервала от 76,3% през 2019 г. до 79,2% през 2020 г. Съответно дялът на приходите от повиквания на крайни ползватели в края на разглеждания период възлиза на 7,4%, при 10,3% през 2018 г.

Приходите, реализирани от предприятието от услугите на едро по взаимно свързване включват приходи от генериране, терминиране, транзит и физическа реализация на взаимно свързване. Видно от фигурата по-горе през разглеждания период те формират дял, който варира в рамките на 3,2 процентни пункта (от 10,8% до 14,0%), като през 2021 г., стойността му е 11,5%. Спадът в абсолютна стойност на годишната сума на приходите от тези услуги през 2021 г. спрямо 2018 г. възлиза на 27,4%, като това се поражда от намалението в приходите от транзит (с 29,5%), както и от намалението в приходите от терминиране (26,0%).

В периода на настоящия анализ, общият обем на терминирания трафик във фиксирани мрежи е намалял с 19,7%, като най-значим е спадът при терминирането в географски номера на трафик от повиквания, генерирани от географски номера в други мрежи – с 50,4%. В обема на терминиран трафик, генериран от мрежи в чужбина, също се отчита спад от 41,6% през 2021 г. спрямо 2018 г. Същевременно, както и през предходния период на анализ, продължава да нараства обемът на трафика от терминиране в географски номера на повиквания, генерирани от мобилни номера в мрежите на други предприятия – с 16,7%, но този ръст не е достатъчен за да компенсира общия спад в потреблението на услугата.

В абсолютна стойност приходите от терминиране през разглеждания период намаляват с 26,0%, но дялът им в общата структурата на приходите от фиксирани телефонни услуги се запазва почти непроменен, дори се отчита малък ръст от 0,2 процентни пункта (от 3,4% през 2018 г. на 3,6% през 2021 г.). Причината за това е, че останалите приходи (от достъп и от повиквания) в структурата на пазара намаляват с по-бързи темпове.

1.2.1.5. Потребление на фиксирана телефонна услуга

В периода на настоящия анализ, потреблението на фиксирана телефонна услуга, измерено в трафик в минути, следва тенденциите на спад в броя на фиксирания телефонни постове. Общият обем на генерирания трафик от крайни ползватели на фиксирана телефонна услуга възлиза на 446,003 млн. минути и показва спад с 29,7% спрямо 2018 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 5

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 6

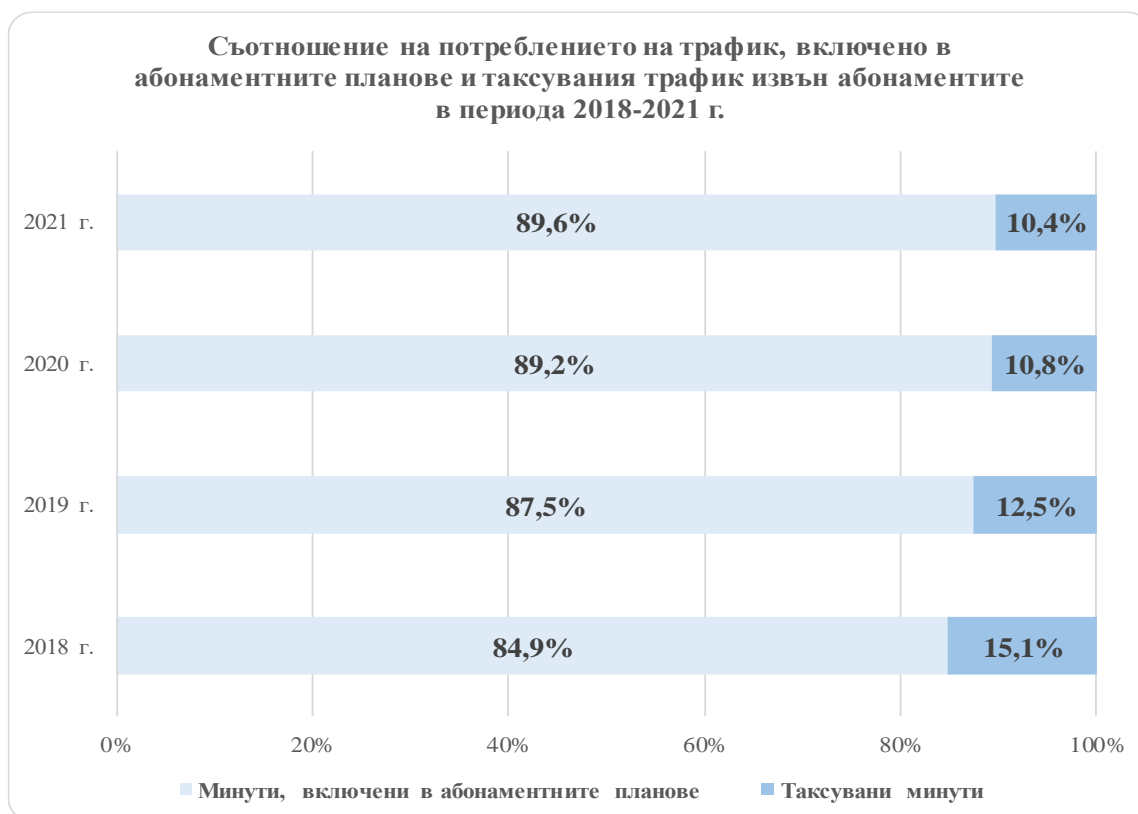
Видно от представените данни не се наблюдава съществено изменение в структурата на потреблението. През разглеждания период увеличение в обема на трафика от повиквания се отчита само при повикванията към мобилни мрежи – с 31,1% през 2021 г. спрямо 2018 г., което се дължи на все по-големия обем потребление към всички национални мрежи, включен в абонаментните планове. През 2021 г. 90,4% от изговорения трафик към мобилни мрежи (собствени и други) е от потребление, включено в абонаментите, за което абонатът не се таксува допълнително.

Това изменение в потреблението на повиквания към мобилни мрежи, съпроводено с установената вече трайна тенденция за спад на общия трафик от фиксирана телефонна услуга, води до промяна в структурата на сегмента, изчислена на база изходящ трафик. Делът на трафика от повиквания към мобилни мрежи нараства с 16,6 процентни пункта и през 2021 г. формира най-голям дял (от 35,9%) в общия обем на изходящия трафик от фиксирана телефонна услуга.

При останалите видове повиквания през 2021 г. спрямо 2018 г. се наблюдава намаление както в абсолютна стойност, така и като дял в общия обем, както следва:

- обемът на трафика в рамките на мрежите (on net) намалява с 45,7% и делът, който формира в общия обем на реализирания трафик спада от 45,1% на 34,8%;
- трафикът от повикванията към други фиксирани мрежи (off net) бележи спад с 39,3% и делът му спада с 3 процентни пункта – от 21,6% на 18,6%;
- повикванията към мрежи в чужбина формират 9,1% от общия трафик на дребно и намаляват, както като относителен дял в общото потребление с 2,8 процентни пункта, така и в абсолютна стойност – с 46,3%.

На следващата фигура е представена информацията относно съотношението на обема на изговорените минути от повиквания, включени в абонаментите, и на таксувания трафик за тези повиквания, извън абонамента.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 7

Видно от представената информация на фигурата по-горе, делът на генерирания

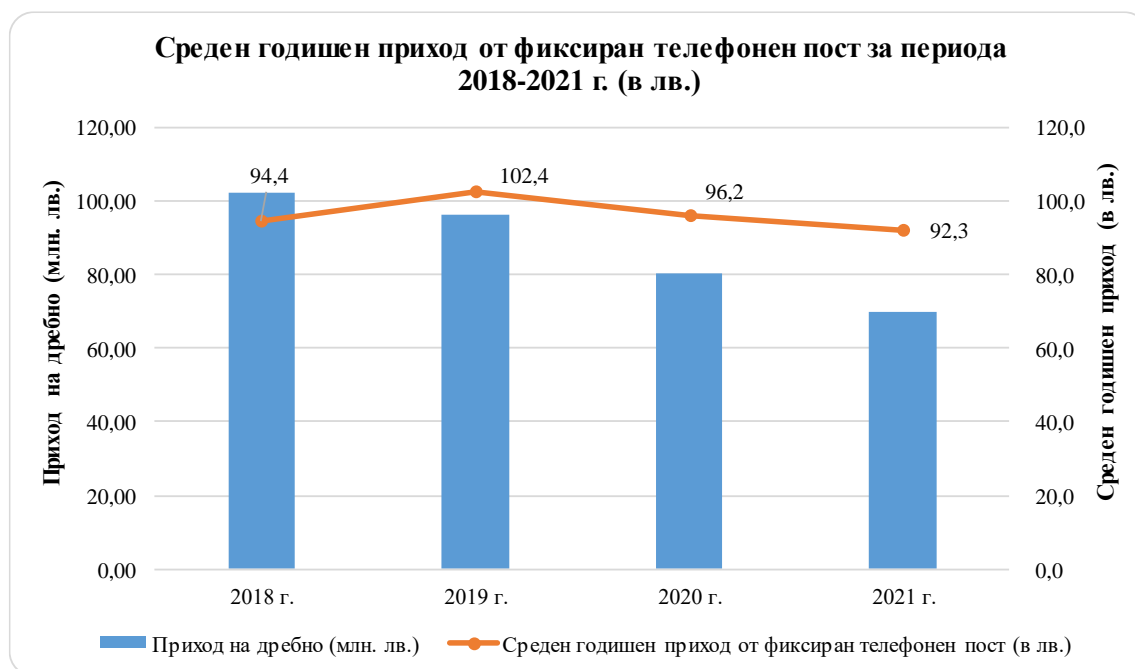
трафик от повиквания, включен в абонаментните планове, нараства в разглеждания период, като през 2021 г. достига 89,6%. В резултат, едва 10,4% от общо генерирания трафик се заплаща от абонатите извън месечния абонамент.

1.2.1.6. Цени

По отношение на услугите на дребно – среден приход от фиксиран телефонен пост

На пазара на дребно на фиксирани гласови услуги цените на услугите за достъп и повиквания се определят свободно от предприятията, съобразно търсенето и предлагането.

Както вече бе посочено по-горе основната част от генерирания трафик от повиквания е от включеното в абонаментните планове потребление, поради което в цената за достъп до услугата е отразено това потребление. Частта от потреблението, включена в абонамента може да варира в големи граници за различните планове, поради това с цел да се обхванат основните тенденции на пазара на фигура 8 е представена информацията относно стойността и изменението на средния годишен приход от фиксиран телефонен пост. Показателят е изчислен като съотношение между приходите на дребно от достъп и повиквания, реализирани от предприятията през годината и броя на фиксирания телефонни постове към 31 декември на съответната година.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 8

Видно от фигурата по-горе, стойността на показателя „среден годишен приход от фиксиран телефонен пост“ отчита спад през 2021 г. спрямо 2018 г., въпреки флукуацията в стойността му през 2019 г. дължаща се на по-големия темп на намаление в броя на постове от намалението в обема на приходите на дребно.

По отношение на услугата „терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи“

В периода 2018–2021 г. цените на пазара на едро за терминиране на национални повиквания и повиквания с произход държави от ЕС/ЕИЗ¹⁵ в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи са обект на регулация, както следва:

- Нивата на цените на едро за периода на настоящия анализ са посочени в Решение № 550/20.10.2016 г. на КРС. Те са определени въз основа на разходи на ефективен оператор, изчислени в съответствие с адаптирания чист BULRIC (Bottom-Up Long-Run Incremental Costs) модел на Комисията. В цитираното решение, цените на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи са определени, както следва: считано от 01.11.2016 г. – в размер на 0,0015 лева за минута; считано от 01.01.2019 г. – в размер на 0,0014 лева за минута;

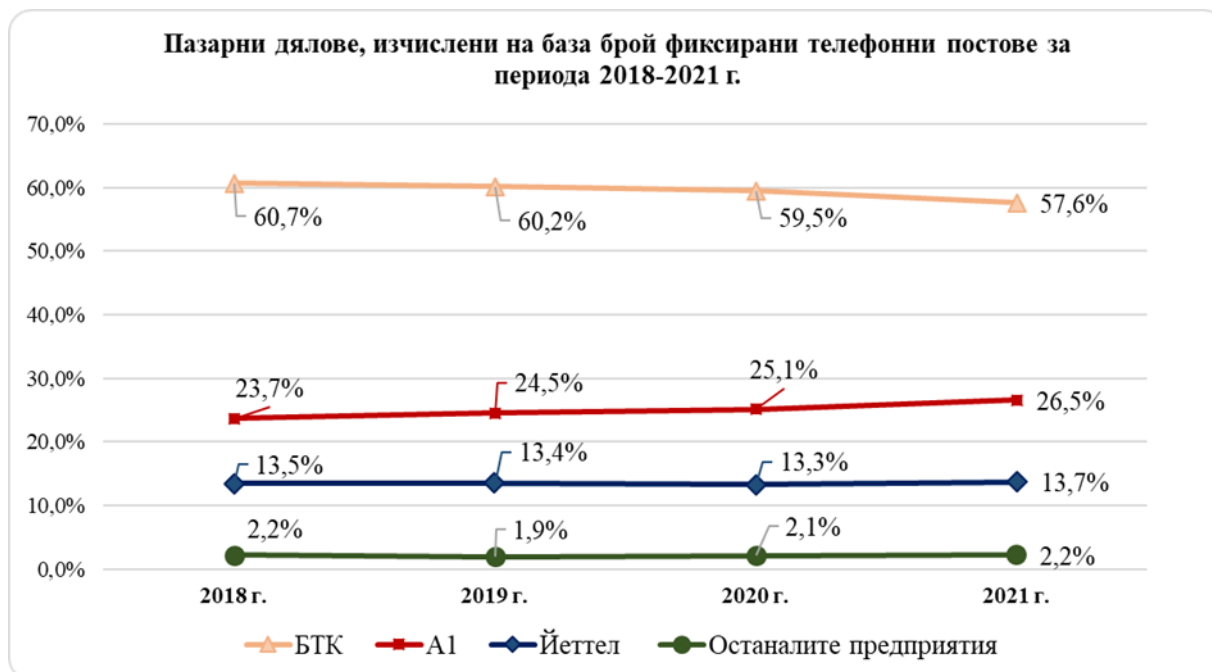
- Съгласно Решение № 265/23.07.2020 г. на КРС ценовите нива от Решение № 550/20.10.2016 г. се прилагат до влизане в сила на задължението за прилагане на единна максимална цена за терминиране на гласови повиквания във фиксирани мрежи, определена с Делегиран регламент (ЕС) 2021/654 от 18 декември 2020 г. Съгласно чл. 5, параграф 1 от Делегирания регламент, относно единните европейски цени за терминиране на гласови повиквания в мобилни и фиксирани мрежи, максималната единна цена за терминиране на гласови повиквания във фиксирани мрежи в България считано от 01.07.2021 г. е 0,07 евроцента на минута (0,001369 лв. на минута).

По отношение на повиквания с произход държави извън ЕС/ЕИЗ и повиквания без идентификация на линията на викация (CLI) предприятията предоставят услугата терминиране съгласно задължението за прозрачност, като публикуват цените за терминиране на повиквания с произход държави извън ЕС/ЕИЗ по отделни дестинации, както и цената за терминиране на повиквания без CLI на официалната си страница в интернет.

1.2.1.7. Пазарни дялове

На фигура 9 е представена информацията относно пазарните дялове, изчислени на база брой фиксирани телефонни постове на предприятията, предоставящи фиксирана телефонна услуга, за периода 2018–2021 г. Видно от данните, основните доставчици на пазара са: БТК, А1 и Йеттел. Останалите участници на пазара (вкл. и предприятията, декларирали дейност чрез вторично получени номера) формират пазарен дял от 2,2% през 2021 г. и са представени с общ показател.

¹⁵ Европейски съюз/Европейска икономическа зона

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 9

В периода 2018-2021 г. основните конкуренти на пазара на фиксирана телефонна услуга, предоставяна на дребно (БТК, А1 и Йеттел) формират близо 98% от обема на пазара, измерен на база брой телефонни постове на фиксирана телефонна услуга. Видно от данните, извършеното през 2021 г. преобразуване чрез вливане на „Нет Ис Сат“ ЕООД в „Нет 1“ ЕООД, както и придобиването на капитала на „Нет 1“ ЕООД от БТК не предизвикват съществени промени в пазарните дялове на основните доставчици на услугата. Пазарният дял на БТК, изчислен на база фиксирани телефонни постове, намалява с 3,1 процентни пункта през 2021 г. спрямо 2018 г., достигайки стойност от 57,6%. В дела на А1 се отчита ръст от 2,8 процентни пункта за разглеждания период. Най-малко изменение – ръст с 0,2 процентни пункта, се наблюдава в стойността на пазарния дял на Йеттел. Делът на фиксирани телефонни постове на крайните ползватели на услугите на всички останали предприятия не се изменя съществено в периода 2018-2021 г. и съставлява около 2% от пазара.

На пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, предприятията, предоставящи услугата терминиране на повиквания, притежават качеството на естествени (фактически) монополисти на съответния пазар, включващ единствено собствената им мрежа. **По тази причина всяка мрежа, в която се терминират гласови повиквания, се разглежда като отделен пазар и всяко от предприятията, участници на съответния пазар на едро, по презумпция има 100% пазарен дял на пазара на терминиране на повиквания в собствената му мрежа както на база терминирани минути, така и на база приходи от терминиране на повиквания.**

В следващата таблица са представени относителните дялове на всички предприятия, предоставяли услугата терминиране в определено местоположение на

индивидуални обществени телефонни мрежи, изчислени на база трафик (брой терминирани минути) и приход за периода 2018-2021 г.

Таблица 2

Наименование на предприятието	Относителни дялове, изчислени на база трафик от терминирани				Относителни дялове, изчислени на база приходи от терминирани			
	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД	18,6%	18,2%	18,0%	20,1%	19,4%	21,2%	23,7%	24,8%
БУЛСАТКОМ ЕАД	0,3%	0,2%	0,3%	0,6%	0,4%	0,3%	0,5%	0,8%
БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ЕАД	69,1%	69,2%	69,7%	68,6%	69,9%	68,8%	67,6%	67,0%
ВАРНА НЕТ ООД	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
ВЕСТИТЕЛ БГ АД	0,0%				0,0%			
ВИМОБАЙЛ АД	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%
ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ АД	0,7%	0,7%	0,4%	0,4%	0,8%	0,9%	0,5%	0,4%
ДЖИТИТИ БЪЛГАРИЯ	1,2%	1,3%	1,3%	1,2%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
ЕСКОМ ООД	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ АД	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ЙЕТЕЛ БЪЛГАРИЯ	7,6%	7,9%	8,0%	7,9%	7,1%	6,4%	5,1%	5,5%
КАБЕЛ САТ-ЗАПАД ООД	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
КУЛБОКС АД	0,4%	0,5%	0,5%	0,5%	0,7%	0,8%	0,7%	0,8%
НЕТ 1 ЕООД*	0,3%	0,4%	0,4%		0,4%	0,6%	0,8%	
НЕТ ИС САТ ЕООД	1,0%	0,7%	0,5%		0,3%	0,2%	0,2%	
НЕТФИНИТИ ЕАД	0,4%	0,4%	0,5%	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,1%
НОВАТЕЛ ЕООД	0,0%	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	0,0%	
ТЕЛЕКАБЕЛ АД	0,0%	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	0,0%	
ТЕЛЕКОМ 1 ЕООД	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА ЕАД	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

* Информацията относно трафика и приходите на предприятието е включена в данните на БТК.

Източник: Данни, подадени в КРС

Предприятията с най-високи относителни дялове при предоставяне на услугата терминирани за периода на настоящия анализ са БТК, А1 и Йетел. Останалите предприятия през 2021 г. формират общ относителен дял от 3,4%, изчислен на база терминиран трафик и 2,7%, изчислен на база приходи от терминирани. Видно от данните, представени в таблицата, в стойности на показателите за отделните предприятия не се наблюдават съществени изменения през разглеждания период.

1.2.2. Оценка на възможността за стимулиране и развитие на конкуренцията в перспектива

При предходния 4-ти кръг анализ на пазара на едро на терминирани на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС установи липса на ефективна конкуренция на съответния пазар и наложи специфични задължения, както следва:

По отношение на „Българска телекомуникационна компания” АД

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или съоръжения;

- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване;
- задължение за разделно счетоводство и ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност.

По отношение на останалите предприятия със значително въздействие на съответния пазар:

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- ценови ограничения, включително задължение за разходоориентираност.

Представеният по-горе в т. 1.2.1. анализ отразява състоянието и развитието на пазара на фиксирани телефонни услуги в България в условия на наложените специфични задължения на съответните предприятия, участници на пазара.

В Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. ЕК посочва, че съгласно модифицирания Грийнфийлд подход (Greenfield approach), оценката дали пазарите са ефективно конкурентни трябва да се извършва при липса на регулация, въз основа на констатация за наличие на значително въздействие върху пазара, като при анализа трябва да се вземат предвид ефектите от други видове (специфични за сектора) регулиране, решения или законодателство, приложими към анализирания пазар на дребно и свързания с него пазар на едро.

Повикванията, генерирани в мрежата на дадено предприятие, могат да бъдат терминирани само и единствено в мрежата на предприятието, потребител на което е виканата страна. Това обстоятелство обуславя и основната характеристика на пазара на едро за терминиране на повиквания във фиксирани мрежи, а именно че мрежата на всеки оператор е отделен продуктов пазар и той има 100% пазарен дял в своята мрежа. Отчитайки прилагането на принципа „Викащата страна заплаща повикването“ (Calling Party Pays Principle (CPP)), всяко предприятие, в чиято мрежа се терминира повикването, определя цената, а предприятието, чийто абонат извършва повикването, я плаща. Това означава, че терминиращите предприятия могат да определят прекомерно високи цени на едро за терминиране на повикванията на своите конкуренти на пазара на дребно - факт, който в извършените до момента пазарни анализи на пазара на терминиране на повиквания, бе определян като най-сериозна заплаха за конкуренцията на пазара на едро за терминиране на повиквания във фиксирани мрежи, поради което на предприятията бяха налагани и съответните ценови и неценови мерки.

С приемане на Делегиран регламент (ЕС) 2021/654 от 18 декември 2020 г. възможността за определяне на прекомерно високи цени за терминиране в собствената мрежа вече е ограничена чрез прилагането на единна максимална цена за терминиране на гласови повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи в ЕС. По този начин в целия Съюз са ограничени цените за терминиране

на всички предприятия, предоставящи услуги за терминиране до нивото на разходите на т. нар. ефективен оператор, т.е. на конкурентни цени на пазарите на едро. Националните регулаторни органи трябва да следят и гарантират спазването на единните максимални цени, без да е необходимо да налагат повече ценови контрол на цените на едро за терминиране. В тази връзка, в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. ЕК посочва (стр. 77), че при наличието на единно регулиране на максималните цени за терминиране на гласови повиквания в целия Съюз, на пазарите за терминиране липсва конкуренция, но не и конкурентен резултат по отношение на цените. Вземайки предвид специфичните характеристики на пазарите на едро за терминиране на повиквания, ЕК счита, че в контекста на теста на трите критерия, наложените единни максимални цени за терминиране на гласови повиквания в целия Съюз, благоприятства появата на ефективна конкуренция на пазарите на дребно.

С приемане на Делегиран регламент (ЕС) 2021/654 от 18 декември 2020 г. е преодолян проблемът с прилагането на прекомерно високи цени на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, но видно от извършените от КРС до момента 4 кръга пазарни анализи, характеристиките на този пазар предполагат, че при липса на регулация, на него могат да възникнат и други конкурентни проблеми. При последния 4-ти кръг пазарен анализ, освен ценови проблеми, Комисията е идентифицирала неценови конкурентни проблеми, свързани с отказ за предоставяне на взаимно свързване. За преодоляването им, с Решение № 265/23.07.2020 г. на предприятията освен ценови задължения, е наложено и задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходимите мрежови елементи и/или съоръжения, както и задължения за прозрачност и за равнопоставеност. Целта е да се подпомогне нормалното развитие на конкуренцията и да се спомогне за ограничаване на практиките, сходни с отказа на достъп, като поставяне на прекомерни и неравнопоставени изисквания, включително поставяне на ограничения, свързани с произхода на терминирания трафик, както и от случаи на забавено удовлетворяване на искания за осъществяване на взаимно свързване. Също така, за да се гарантира, че регулаторът ще има необходимата информация да ограничи възможните нарушения на задълженията за равнопоставеност и прозрачност или неизпълнение на ценови ограничения в случаите, в които са налице стимули и възможност за пренасяне на предимства към други пазари, е наложено и задължение за разделно счетоводство, както и задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение (наложени на БТК). В тази връзка, в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2020 г. (стр. 77-78) ЕК посочва, че вероятността терминиращите предприятия систематично да отказват достъп, взаимно свързване или да налагат дискриминационни и непрозрачни условия след дерегулиране на пазара на едро за терминиране, трябва да се разглежда в светлината на заплахата от повторно регулиране и от прилагането на конкурентното право, тъй като националните регулаторни органи запазват правомощията си да налагат подходящи задължения, с изключение на контрол на цените. Според ЕК такава намеса може да се приложи сравнително бързо, тъй като отклоненията от установеното поведение при доскорошната регулация са лесно забележими и това важи особено при отказ за достъп. В допълнение ЕК посочва, че чл. 60, параграф 1 от Кодекса задължава всички оператори, при поискване, да договарят помежду си взаимно свързване за предоставяне на обществено достъпни електронни съобщителни услуги, за да се гарантира предоставянето и оперативната съвместимост на услугите в целия Съюз. Освен това, според ЕК стимулите за операторите да отказват достъп или да дискриминират са много по-ограничени от начисляването на

високи цени за терминиране, а операторите, които отказват да терминират повиквания от други мрежи, биха станали по-малко привлекателни за клиентите и по този начин ще подкопаят собствения си бизнес. Същата основна логика според ЕК важи и за дискриминацията, но в степента, до която тя създава забележима вреда за ползвателите. Като цяло е по-вероятно да се случи достъп, предоставен при дискриминационни или непрозрачни условия, отколкото отказ за достъп. Вероятността за такова поведение ще зависи от специални обстоятелства като миграцията към IP мрежи и произтичащата от това несигурност относно точките на взаимно свързване. Такива ситуации обикновено са временни и не се срещат често - ако се появи такова поведение, то трябва да бъде относително лесно забележимо от участниците на пазара, регулатора и органа по конкуренция. Следователно такива ситуации могат да бъдат разгледани или чрез конкурентното право, или чрез регулаторна намеса.

Предоставянето на достъп и/или взаимно свързване се гарантира от разпоредбите на чл. 158 от ЗЕС, съгласно който операторите имат право, а когато е налице искане от друг оператор и задължение, да договорят взаимно свързване на мрежите си за предоставяне на обществени електронни съобщителни услуги и осигуряване на оперативна съвместимост между услугите.

Съгласно чл. 160, ал. 2 от ЗЕС, КРС освен задълженията, които може да наложи на предприятието със значително въздействие върху пазара по реда на глава девета, може във връзка с ал. 1 да наложи задължения като:

1. задължения, доколкото е необходимо за гарантиране на свързаност от край до край, на предприятията, подали уведомление по чл. 66, ал. 1, контролиращи достъпа до крайните ползватели, включително в обосновани случаи задължения за взаимно свързване на мрежите им, ако такова не е осъществено;

2. в обосновани случаи и до необходимата степен, задължения на предприятията, подали уведомление по чл. 66, ал. 1, контролиращи достъпа до крайните ползватели, да направят услугите си оперативно съвместими;

Съгласно чл. 160, ал. 4 от ЗЕС, Комисията изготвя насоки и публикува на интернет страницата си процедурите, приложими към получаване на достъп и взаимното свързване, за да се гарантира, че малките и средни предприятия и операторите с ограничено географско покритие могат да се възползват от наложените задължения. КРС е публикувала подробни насоки на страницата на комисията в интернет, които включват информация за правата и задължения на предприятията във връзка с осъществяване на взаимно свързване.¹⁶ След финализиране на решенията в петия кръг пазарни анализи, насоките за взаимно свързване ще бъдат изменени съответно. Независимо от това, че се касае за незадължителен документ, дадените в тях разяснения от КРС също ще способстват за преодоляване на опасността от евентуални откази или забавяне на предоставянето на взаимно свързване.

Съгласно чл. 164 от ЗЕС, условията и редът за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване се определят с наредба, приета от комисията, която се обнародва в "Държавен вестник". В тази връзка с Решение № 202 от 23.06.2022 г. КРС откри процедура за обществено обсъждане на проект на Наредба за условията и реда за осъществяване на

¹⁶ Насоки по чл. 160 ал. 4 от ЗЕС и процедури, приложими към получаване на достъп и взаимно свързване, 16. 12. 2021 г., https://crc.bg/files/TR/nasoki%20po%20chl%20160%20ot%20ZES_int%20str.pdf

достъп и/или взаимно свързване, в която са отразени изискванията на Кодекса, имплементирани в ЗЕС¹⁷.

С оглед разпоредбите на чл. 158 от ЗЕС, задължението за договаряне на предоставяне на достъп и/или взаимно свързване следва да се спазва от всички предприятия, осъществяващи електронни съобщения. След като законът гарантира задължението и правото на операторите да договорят достъп до и/или взаимно свързване вече не е налице необходимост от налагане/продължаване на специфичното задължение за предоставяне на достъп и/или взаимно свързване на предприятията, определени като предприятия със значително въздействие на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

За преодоляване на евентуални проблеми, свързани с откази за достъп, КРС предвижда приемането на обща рамка за взаимно свързване, която включва няколко основни разпоредби в наредбата по чл. 164 от ЗЕС:

Съгласно чл. 4 от проекта на наредба операторите, които имат право, а когато е налице искане от друг оператор и задължение да договорят взаимно свързване, следва да отговарят на едно от следните условия:

1. да са предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи;
2. да са предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и междуличностни съобщителни услуги с номера.

Операторите следва да са уведомили Комисията, че предоставят обществени електронни съобщителни мрежи и/или междуличностни съобщителни услуги с номера.

В глава втора от проекта на Наредба са разписани изискванията относно услугите, необходимите технически съоръжения, програмни средства, стандартизирани интерфейси и протоколи при предоставянето на достъп и/или взаимно свързване от предприятията. Съгласно чл. 9, ал. 1 на глава втора от проекта на Наредба предприятията следва да предоставят взаимно свързване (включително достъп до помещения и съоръжения, необходими за взаимното свързване), услуги и информация, във връзка с предоставянето взаимно свързване, при същите условия и качество като тези, предоставени на други предприятия, включително на своите собствени поделения на дребно и/или на свързани лица, което по същество представлява общо задължение за равнопоставеност без детайлизираността на специфичното задължение и съответно административната тежест, която носи. В проекта на Наредба се предвижда, че всяко едно различие в предложените условия на отделните предприятия следва да бъде базирано на обективни критерии. По този начин ефективно се отстраняват възможностите за възникване на проблеми, възпрепятстващи свързаността от край до край на крайните ползватели. При липсата на такива изисквания всяко от предприятията би могло да третира неравноправно други съществуващи или нови предприятия, като предлага услуги с по-ниско качество спрямо свое собствено поделение на дребно (за собствени нужди) или спрямо свързани с него предприятия. Наред с това, предприятията биха могли да предлагат различни срокове, условия и качество на обслужване на различните конкурентни предприятия, както и да влошат качеството на преноса на входящия в мрежите им трафик, генериран от други предприятия.

Предвид голямата степен на реализиране на взаимното свързване между предприятията по IP протокол, КРС счита, че предприятията ще продължат да осъществяват взаимното свързване при спазване на изискванията и сроковете, съгласно

¹⁷ https://crc.bg/files/Prilojenie_2_proekt_na__Naredba.pdf

Анекс 1 към Решение № 265 на КРС, докато не възникне технологична необходимост от модернизация. В контекста на постигането на взаимносвързани мрежи, при получаване на искания за взаимно свързване от други предприятия, преговорите следва да се водят добросъвестно с крайна цел сключване на договор за взаимно свързване. КРС счита, че разпоредбите на глава втора от проекта на Наредба възпрепятстват опитите на предприятията за прилагане на прекомерни технически и ценови условия и гарантират равнопоставено третиране на предприятията, искащи достъп и/или взаимно свързване по отношение на цена, информация и други условия от предприятията, предоставящи достъп и/или взаимно свързване и вече не е налице необходимост от налагане/продължаване на специфичното задължение за предоставяне на достъп и/или взаимно свързване на предприятията определени като предприятия със значително въздействие на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

В глава трета „Договори за достъп и/или взаимно свързване“ на проекта на Наредба е предвидено съдържанието на договорните условия, необходими за реализацията на достъп и/или взаимно свързване и са определени основните реквизити на договорите на взаимно свързване, гарантиращи наличността на достатъчна информация и яснота в процеса на преговорите между заинтересованите страни за осъществяване на взаимно свързване. С определянето в проекта на Наредба на минималните изисквания по отношение на съдържанието на договорните условия и реквизитите на договорите, необходими за реализацията на достъп и/или взаимно свързване се гарантира прозрачност на реда и условията за взаимно свързване, включително на цените и служи за ускоряване на преговорите и избягване на спорни въпроси. В тази връзка КРС е на мнение, че предвид разпоредбите на глава трета от проекта на Наредба, прозрачността при договарянето на достъп и/или взаимно свързване се гарантира и вече не е налице необходимост от налагане/продължаване на специфично задължение за прозрачност с пазарен анализ. Същите изводи са валидни и по отношение на задължението на БТК за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване.

Наред с това съгласно чл. 54 на ЗЕС, Комисията оказва съдействие или дава задължителни указания в случай на спор, възникващ във връзка със съществуващи задължения по този закон между предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи или услуги, или между такива предприятия и предприятия, ползващи се от наложени задължения за достъп или взаимно свързване, или между предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи или услуги, и доставчици на прилежащи съоръжения, когато някоя от засегнатите страни е отправила писмено искане. При повтарящо се поведение на откази или забавяне на предоставяне на взаимно свързване, КРС има правомощия да наложи задължения, доколкото е необходимо за гарантиране на свързаност от край до край, на предприятията, подали уведомление по чл. 66, ал. 1 от ЗЕС, контролиращи достъпа до крайните ползватели, включително в обосновани случаи задължения за взаимно свързване на мрежите им, ако такова не е осъществено (чл. 160, ал. 2, т. 1 от ЗЕС). Разпоредбата дава правомощия на КРС да приеме решение за задължително предоставяне на взаимно свързване както в конкретен случай, така и като общо задължение чрез изменение на наредбата по чл. 164 от ЗЕС. КРС счита, че тези възможности дават допълнителна гаранции, че предприятията ще спазват общите задължения за достъп, прозрачност и равнопоставеност предвидени в проекта на Наредба.

Въз основа на гореизложеното КРС счита, че вторият критерий не е изпълнен.

2. Извод/Заключение от прилагането на теста на трите критерии

Въз основа на извършената оценка на критерия за липса на възможности за стимулиране и развитие на конкуренцията (2-рия критерий от теста на трите критерия) КРС стигна до извода, че пазарът на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи не подлежи на *ex ante* регулиране. Предвид, че вторият критерий не е изпълнен, КРС счита, че оценката на третия критерий не би променила изводите по отношение на приложения тест на трите критерия, тъй като, за да се определи един пазар за подлежащ на *ex ante* регулиране е необходимо критериите от теста да са изпълнени кумулативно.

IV. ОТМЯНА НА НАЛОЖЕНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Една от целите на новата регулаторна рамка е постепенно да се намали *ex ante* регулацията, успоредно с развитието на пазарната конкуренция и да се гарантира, че пазарите на електронните съобщения се уреждат единствено от правото на конкуренцията. С оглед изложеното дотук и в съответствие със Съображение 18 от Препоръката за съответните пазари от 2020 г., КРС прави заключението, че пазарът на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа не подлежи на *ex ante* регулиране, тъй като не изпълнява кумулативно трите критерия за определяне на съответен пазар, подлежащ на *ex ante* регулиране. Резултатите от анализа на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа сочат, че тестът на трите критерия не е изпълнен и съответно не подлежи на *ex ante* регулиране, което дава основание на КРС да отмени всички наложени с Решение № 265/23.07.2020 г. специфични задължения, а именно:

По отношение на „Българска телекомуникационна компания” АД

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване;
- задължение за разделно счетоводство и ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност.

По отношение на останалите предприятия, определени като предприятия със значително въздействие на съответния пазар в рамките на четвърти кръг на анализа на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа¹⁸ :

¹⁸ „А1 БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, „БУЛСАТКОМ” ЕАД, „ВАРНА НЕТ” ООД, ”ВИМОБАЙЛ” АД, „ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ” АД, „ЕСКОМ” ООД, „ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД, „ДЖИТИТИ БЪЛГАРИЯ” ЕАД, 1 , „КАБЕЛ САТ – ЗАПАД” ООД, „КУЛБОКС“ АД, „НЕТ 1” ЕООД, „НЕТ ИС САТ” ЕООД, „НЕТФИНТИ” ЕАД, „НОВАТЕЛ“ ЕООД, „ТЕЛЕКАБЕЛ“ АД, „ТЕЛЕКОМ 1” ЕООД, „ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ ВАРНА” ЕАД и „ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- ценови ограничения, включително задължение за разходоориентираност.

Съгласно чл. 16(3) от Директива 2002/21/ЕО засегнатите страни от изменението или отмяната на наложените специфични задължения получават предизвестие с достатъчен срок за предстоящата отмяна на задълженията. Поради това КРС определя преходен период от една година за задълженията за достъп, прозрачност и равнопоставеност, относими към всички задължени предприятия до пълната отмяна на специфичните задължения на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. В рамките на преходния период Наредбата по чл. 164 от ЗЕС ще бъде окончателно приета от КРС и предприятията ще могат да приведат в съответствие общите си условия. Така се гарантира регулаторна предвидимост за заинтересованите страни и осигуряване на свързаност от край до край. Предвиденото изключение за задължение по т. V. 1.1.5. от Решение №265 от 23 юли 2020 г. на КРС е необходимо за да продължи плавния преход на миграция към взаимно свързване базирано на IP протокол.

По отношение на задълженията на БТК за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване и за разделно счетоводство и отчитайки данните за състоянието на пазара, в т.ч. запазването на тренда за намаляване на интереса към фиксираните телефонни услуги, КРС счита, че не е необходим преходен период до пълната им отмяна.

V. ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ И КОНСУЛТАЦИИ С ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ. СЪТРУДНИЧЕСТВО С КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА